

Forsker på mulige senskader som følge av eksponering for kvikksølv:

Håper å komme litt videre

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har bevilget midler til å forskere videre på muligheten for negative helsekonsekvenser hos tannhelsepersonell som følge av eksponering for kvikksølv. En gruppe forskere i Trondheim er i gang med oppdraget, som skal gjennomføres i løpet av 2006. Denne gangen er tannlegene inkludert i studien. Rapporten kommer i februar neste år.

Samtidig med at arbeids- og inkluderingsminister Bjarne Håkon Hansen har sagt at det ikke skal stå på økonomiske midler når det gjelder å avdekke mulige helseeffekter av amalgambruk, har departementet bevilget en million kroner og gitt en gruppe fra St. Olavs Hospital – Universitetssykehuset i Trondheim, NTNU og Den offentlige tannhelsetjenesten i Sør-Trøndelag i oppdrag å undersøke mulige seneffekter av kvikksølveksponering hos tannhelsepersonell. Prosjek-

Noen av deltakerne i prosjektgruppen som skal avdekke mulige senskader som følge av eksponering for kvikksølv hos tannhelsepersonell. Fra venstre: Bjørn Hilt, Anne-Marie Botnen Eggerud, Torgunn Qvenild, Oddfrid Aas og Kristin Svendsen.

Disse personene deltar i prosjektgruppen:

Bjørn Hilt: Avdelingsleder og professor, dr.med.

Oddfrid Aas: Overlege og spesialist i arbeidsmedisin

Torgunn Qvenild: Avdelingssykepleier og spesialsykepleier i arbeidshelse

Kristin Svendsen: Førstemanuensis, dr.ing. og sertifisert yrkeshygieniker

Tore Syversen: Professor, dr.philos., toksikolog

Pål Romundstad: Forsker, dr.philos.,

Inger Melø: Fylkestannlege

Helge Sletvold: Psykolog og spesialist i nevropsykologi

Anne-Marie Botnen Eggerud: Assistentlege

tet ledes av avdelingsleder og professor dr.med. Bjørn Hilt, ved Arbeidsmedisinsk avdeling ved St. Olavs Hospital. I slutten av januar, og tidlig i prosjektet, møter Tidende prosjektlederen sammen med spesialist i arbeidsmedisin, overlege Oddfrid Aas, som vil stå ansvarlig for de arbeidsmedisinske undersøkelsene og delta i alle deler av prosjektet.

– Hvordan er denne studien tenkt lagt opp?

– Først vil vi, i løpet av våren, sende et spørreskjema til alle tidligere og nåværende tannleger og tannhelsesekretærer i de tre midnorgefylkene, altså begge trøndelagsfylkene samt Møre og Romsdal. Vi går tilbake til ansettelse fra og med 1960, og inkluderer både offentlig ansatte og privatpraktiserende.

– Hva spør dere om der?

– Der blir det spørsmål om hvilken yrkesgruppe de tilhører, når de har jobbet, stillingsandel i ulike perioder,

arbeidsmåter og omfanget når det gjelder håndtering av amalgam, ventilasjonsforhold, søl med kvikksølv og slike ting. På den måten får vi et bilde av hvordan arbeidssituasjonen har vært ved det enkelte kontor og for den enkelte tannlege og sekretær. Vi kommer også til å be om samtykke til å hente ut resultatene av tidligere analyser av kvikksølv i urin hos de som tidligere har fått gjort slike undersøkelser ved Statens arbeidsmiljøinstitutt. De drev med slike analyser frem til 2000. Ved å sammenstille disse resultatene med opplysningene om arbeidsforhold fra spørreskjemaet, vil vi kunne anslå hvor mye den enkelte har vært eksponert for kvikksølv.

– Hva spør dere om videre?

– De standardiserte spørreskjemaene vi vurderer å bruke, inneholder spørsmål som vil kunne si noe om hukommelse, konsentrasjon og psykosomatiske, nevrologiske og reproduksjonsforhold hos dem som svarer. Men det er

ikke noe diagnostisk i dette. Vi er på jakt etter helsetilstand og eventuelle helseplager og funksjonsforstyrrelser mer enn spesifikke sykdommer.

– Vårt mål er å se om det kan finnes indikasjoner på at tannhelsepersonell er mer plaget enn andre, eller om de som har vært mer utsatt for kvikksølv er mer plaget enn dem som har vært mindre utsatt.

– Sender dere det samme spørreskjemaet til en kontrollgruppe?

– Ja, vi sender spørreskjemaet til et utvalg på ett tusen yrkesaktive kvinner i de samme fylkene. Vi har ikke valgt oss ut noen spesiell yrkesgruppe som kontrollgruppe, i det vi antar at tannhelsepersonell er som andre, en sammensatt gruppe som lettest sammenlignes med en annen sammensatt gruppe yrkesaktive mennesker.

– Hva gjør dere med resultatene av spørreskjemaundersøkelsen?

– Planen er at en gruppe personer til høsten også skal gjennomgå en fullstendig arbeidsmedisinsk utredning og en nevropsykologisk undersøkelse.

Hvem vi velger til disse undersøkelsene vil avhenge av svarene på spørreskjemaet og urinprøvene, og det vi anslår som personens eksponering for kvikksølv.

– Er det gjort eller foregår det forskning andre steder som dere vil se på eller foreta sammenligninger med?

– Ja, det er forsket på dette flere steder tidligere, blant annet i USA, England, Sverige og Polen, og det foregår også en undersøkelse i Danmark parallelt med vår. Vi snakker med dem som holder på der. De er litt misunnelige på oss, for de har ikke urinprøver.

– Hva vil dere kunne si noe om når rapporten kommer i februar 2007?

– Vi håper med dette prosjektet å kunne komme litt videre i å si noe om den eventuelle sammenhengen mellom tannhelsepersonells eksponering for kvikksølv og varige helseskader som følge av det. Vi håper også at dette vil bidra til å gjøre noe med uroen rundt disse spørsmålene. Men det er ikke slik at et lite forskningsprosjekt gir alle svarene. Dette blir en dråpe i havet, og i beste fall et lite skritt på veien videre.

– I fjor ble det utført en pilotundersøkelse blant tannhelsesekretærer, som et forskermiljø i Bergen sto bak. Da det ble kjent at de ikke fikk dette oppdraget, ble det fra tannhelsesekretærenes side

uttrykt misnøye og mistillit til dere.

Hva tenker dere om det?

– Tannhelsesekretærenes forbund fikk i forbindelse med den pilotundersøkelsen etablert et godt samarbeid med Universitetet i Bergen. Det er forståelig at de ønsket å fortsette det samarbeidet. Samtidig med at slike forskermiljøer som driver med de samme tingene konkurrerer om midler og oppdrag, har de et faglig utvekslingssamarbeid. Vi har på alle måter et godt forhold til miljøet i Bergen, og de var de første til å gratulere oss da vi fikk dette oppdraget. Jeg vil også legge til at vi her i Trondheim heller ikke har noe gammelt standpunkt å forsvare i forhold til spørsmålet om kvikksølv og helseskader hos tannhelsepersonell.

– Har dere noe å si til tannlegene i Midt-Norge som snart mottar spørreskjemaet fra dere i posten?

– Ja, vi ber om tålmodighet, og håper de vil ta seg tid til å svare. Vi regner med at de er interessert i å delta, og tror at vi vil få svar fra en stor andel av dem vi sender til. Til sammenligning regner vi kanskje med en litt lavere svarprosent i kontrollgruppen, avslutter Bjørn Hilt, som er glad for at denne undersøkelsen gjennomføres. Han synes det er på tide, men legger til at det sjelden skjer noe før de det gjelder sier fra om at de vil ha noe undersøkt, og viser til tidligere undersøkelser blant dem som har vært mest utsatt for kvikksølv; blant annet arbeidere i treforedlingsindustrien. Hilt er klar over at noen mener at tannhelsesekretærene har måttet vente lenge på forskning, fordi det dreier seg om kvinnearbeidsplasser. Slik sett er han også glad for å kunne vise til en forskergruppe med stor overvekt av kvinner.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi